

ELS CRISTIANS EN L'HORA DE LA PANDÈMIA

El món està malalt.

No em refereixo només a la pandèmia del coronavirus, sinó a l'estat de la nostra civilització, tal i com ho posa en evidència aquest fenomen global. En termes bíblics, és “un signe dels temps”.

Al començament de la passada Quaresma tan inusual, molts vàrem pensar que aquesta pandèmia causaria una apagada breu i que ben aviat les coses tornarien a la normalitat. No ha estat així. Després d'aquesta experiència global, el món ja no tornarà a ser com abans, i probablement no convindria que tornés a ser-ho.

És natural que en temps de grans calamitats, ens ocupem primer de les necessitats materials per sobreviure. Però “*no només de pa viu l'home*”. Ha arribat el moment d'examinar quines són les implicacions més profundes d'aquest cop a la seguretat del nostre món. Semblava que el procés de globalització arribava al seu zenit i ara descobrim la seva limitació.

L'església com a hospital de campanya

Quina mena de desafiament representa aquesta situació per al cristianisme i l'Església? Aquesta hauria de ser un “hospital de campanya”, com ho va proposar el Papa Francesc. Amb aquesta metàfora, el Papa ens diu que l'Església no hauria de quedar-se al marge, sinó que s'hauria d'alliberar de les seves fronteres i ajudar arreu on hi hagi persones ferides físicament, mentalment, socialment o espiritualment. Procurem aprofundir en aquesta metàfora i posar-la en pràctica.

Si l'Església ha de ser un “hospital” ha d'oferir, per suposat, salut, serveis socials i assistencials, com ha fet sempre des dels inicis de la seva història. Però com tot bon hospital, l'Església ha d'assumir, també, altres tasques. Ha d'oferir un servei de diagnòstic (identificant “els signes del temps”); un servei de prevenció (creant un “sistema immunitari” en una societat on els virus malignes de la por, l'odi, el populisme i el nacionalisme estan a l'alça); i un servei de convalescència (superant els traumes del passat mitjançant el perdó).

Les Esglésies buides són un senyal i un repte

Aquest any, per Quaresma i Pasqua, no hi ha serveis religiosos en centenars de milers d'esglésies de diferents continents, ni a les sinagogues, ni a les mesquites. Com a sacerdot i teòleg, penso que aquestes esglésies tancades són un senyal i un repte de Déu.

Per comprendre el llenguatge de Déu en els esdeveniments del món es necessita l'art del discerniment espiritual, que ahora requereix prendre una distància contemplativa respecte de les nostres emocions exacerbades i dels nostres prejudicis, així com de la projecció de les nostres pors i desigs. Quan hi ha desastres, “els agents dorments d'un Déu malvat i venjatiu” disseminen la por i acumulen un capital religiós per a si mateixos. La seva visió de Déu ha sigut, durant segles, gra per als molins dels ateus.

En temps de desastres no imagino Déu com un director de cinema malhumorat, assegut còmodament entre bastidors mentre es van succeint els esdeveniments del món. L'imagino, més aviat, com una font d'energia, que actua en aquells que són solidaris i se sacrifiquen en aquestes circumstàncies –i també en aquells que ho fan sense tenir una “motivació religiosa”-. Déu és amor amb humilitat i discreció.

Però no puc evitar preguntar-me si aquest temps d'esglésies buides i tancades no és un avís del que podria passar en un futur bastant proper a moltes parts del món. ¿No hem tingut ja prou avisos en molts països, on cada cop més esglésies, monestirs i seminaris s'han anat buidant i tancant? ¿Per què hem continuat donant la culpa d'aquests problemes a la secularització, per exemple, en lloc d'adonar-nos que s'està tancant un altre capítol de la història del cristianisme i que ja és hora de preparar-ne un de nou? Hem pensat molt en la conversió “del món” i molt poc sobre la nostra pròpia conversió: no es tracta només “millorar”, sinó fer un canvi radical; passar de “ser cristians estàtics” fins a un “arribar a ser cristians dinàmics”.

Quan l'Església medieval va començar a abusar de l'excomunió com a càstig el poble va començar a buscar, cada vegada més, una relació personal amb Déu, una “fe nua”. Van proliferar les fraternitats seculares i el misticisme. Potser un redescobriments de la contemplació podria ajudar a complementar el “camí sinodal” cap a un concili reformador.

Una crida a la reforma

Potser hauríem d'acceptar l'actual abstinència de serveis religiosos i del funcionament de l'Església com una oportunitat per frenar i posar-nos a fer una profunda reflexió davant Déu i amb Déu. Estic convençut que ha arribat l'hora de reflexionar sobre la manera de continuar el camí de la reforma que el Papa Francesc ens diu que és necessària. No es tracta d'intentar el retorn a un món que ja no existeix, o limitar-nos a reformes estructurals de la façana, sinó de desplaçar-nos cap al cor de l'Evangeli, en un “un viatge a les profunditats”. Provant la veritat de les paraules de Jesús: “*allà on dos o tres es trobin en nom meu, allà jo seré amb ells*”.

Necessitem ampliar l'espectre dels ministeris laicals de l'Església. No oblidem que l'Església va sobreviure en molts llocs durant segles sense clergat. Necessitem el debat lliure fet des d'una profunda contemplació. No ignorem la veu que ve de dalt: “*Ell no és aquí. Ha ressuscitat. Us precedeix a Galilea*”. No estalviem la meditació en aquesta Pasqua tan estranya: On és el Jesús Galileu d'avui? On podem trobar el Crist vivent?

Les investigacions sociològiques indiquen que el nombre dels que s'identifiquen com a creients, com els que afirmen un ateisme dogmàtic està minvant, mentre que hi ha un creixement en el nombre “*dels qui cerquen*”. I creix també el nombre dels qui consideren que “la qüestió de Déu” no té cap mena d'interès.

Nosaltres hem d'abandonar moltes de les nostres velles nocions sobre Crist. El Ressuscitat ha estat transformat radicalment per l'experiència de la mort. Llegim als Evangelis que fins i tot les persones més properes i estimades no el van reconèixer. Aquesta Pasqua la podem viure, doncs, com un moment propici per a buscar una nova identitat del cristianisme en un món que s'està transformant radicalment davant dels nostres ulls.